

7. Інститут розведення і генетики тварин / М. Я. Єфіменко, І. В. Гузєв, Л. О. Бєгма [та ін.]; відпов. за вип. Ю. В. Мільченко, Є. М. Рясенко, І. С. Бородай. [УААН. ІРГТ]. – Чубинське, 2004. – 83 с.

REFERENCES

1. Boroday, I. S. 2006. Vklad naukovykh shkil u rozvytok selektsiynoyi nauky u skotarstvi Ukrayiny – *Contribution to the development of scientific schools of breeding science in Ukraine*. Naukovyy visnyk L'vivskoyi natsional'noyi akademiyi veterynarnoyi medytsyny im. S. Z. Hzhits'koho – *Scientific Bulletin of the Lviv National Academy of Veterinary Medicine named S. Z. Gzhitskij*. L'viv. 8, 3 (30), 3: 15-19 (in Ukraine).

2. Boroday, I. S. 2007. Naukovi shkoly – instytutu – *The Scientific Schools for Institute*. Tvarynnytstvo Ukrayiny – *Animal husbandry of Ukraine*. 2:14–16 (in Ukrainian).

3. Boroday, I. S. 2012. Teoretyko-metodolohichni osnovy stanovlennya ta rozvytku vitchyznyanoyi zootekhnichnoyi nauky – *Theoretical and methodological bases of formation and development of the domestic animal science*. Vinnytsya, 416. – (Istoryko-bibliohrafichna seriya «Ahrarna nauka Ukrayiny v osobakh, dokumentakh, bibliohrafiyi»; kn. 59) (in Ukrainian).

4. Burkat, V. P., and I. S. Boroday. 2006. Istorychni aspekty rozvytku teorii selektsiyi u skotarstvi Ukrayiny – *Historical aspects of the development of the theory of selection in cattle breeding in Ukraine*: monohrafiya. Kyiv, Ahrarna nauka, 584 (in Ukrainian).

5. Burkat, V. P., and I. S. Boroday. 2008. Narysy z istoriyi instytutu – *Essays on the History of the Institute*. Kyiv, Ahrarna nauka, 556 (in Ukrainian).

6. 2014. Zubets' Mykhaylo Vasylyovych. – *Zubets Myhajlo Vasylyovych: biobibliohr. pokazhch. nauk. pr. za 1966–2012 roky*. NAAN, DNSHB, IRHT; uklad. V. A. Verhunov, M. M. Zubets', T. F. Derlemenko, O. P. Anikina, I. S. Boroday, L. A. Kyrychenko; nauk. red. V. A. Verhunov. – 3-tye vyd., pererob. i dop. Kyiv: NNTs «IAE». 372 – (Biobibliohr. ser. «Akademiky Nats. akad. ahrar. nauk Ukrayiny» / NAAN, DNSHB) (in Ukrainian).

7. Yefimenko, M. Ya., I. V. Huzyev, L. O. Behma [ta in.] ; vidpov. za vyp. Yu. V. Mil'chenko, Ye. M. Ryasenko, I. S. Boroday. 2004. Instytut rozvedennya i henetyky tvaryn – *Institute of Animal Breeding and Genetics*. UAAN. IRHT: Chubyn's'ke, 83 (in Ukrainian).



УДК 636.082.2:001

МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ ЗУБЕЦЬ – ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИЙ СПЕЦІАЛІСТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА, ВИЗНАЧНИЙ ВЧЕНИЙ І ОРГАНІЗАТОР АГРАРНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ, ПОРЯДНА І ДОБРОЗИЧЛИВА ЛЮДИНА

В. Я. МЕСЕЛЬ-ВЕСЕЛЯК

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» НААН (Київ, Україна)

Моя трудова діяльність і життєвий шлях тісно були пов'язані з ім'ям та особистістю Михайла Васильовича Зубця. Після закінчення у 1967 р. аспірантури в Українському НДІ економіки і організації сільського господарства (УНДІЕОСГ), захисту кандидатської дисертації з питань організації сільськогосподарського виробництва, його спеціалізації, концентрації і кооперації, працював на Таращанському опорному пункті Київської області УНДІЕОСГ, а з 1970 року – на посаді вченого секретаря секції економіки і організації сільського господарства Південного відділення ВАСГНІЛ. Тоді мені, в міру наукових інтересів, довелося співпрацювати з Михайлом Васильовичем Зубцем, який після 10-річної

роботи головним зоотехніком-селекціонером держплемзаводу «Тростянець» на Чернігівщині, у 1972 р. був переведений на роботу в Міністерство сільського господарства УРСР, де займав посади головного зоотехніка, начальника відділу з племінної справи, заступника начальника Головного управління тваринництва і опікувався питаннями тваринництва та розвитку галузі м'ясного скотарства. Разом з Михайлом Васильовичем здійснював економічне обґрунтування розвитку галузі м'ясного скотарства.

У 1974 р. Михайло Васильович у Харківському зооветеринарному інституті захистив кандидатську дисертацію.

У 1975 р. мене було переведено в УНДІЕОСГ зав. сектором спеціалізації і систем ведення сільського господарства. Ми продовжували з Михайлом Васильовичем наукову співпрацю щодо розвитку м'ясного скотарства в Україні.

У січні 1977 р. мене призначили завідувачем сектору сільськогосподарської науки і навчальних закладів відділу сільського господарства, а з 1983 р. – сільського господарства і харчової промисловості ЦК Компартії України, в мої обов'язки входило кадрове забезпечення аграрної науки. А тим часом у 1978 р. Михайла Васильовича у Міністерстві сільського господарства УРСР було призначено начальником Управління м'ясного скотарства. Коли в Міністерстві постало питання про начальника Головного управління сільськогосподарської науки, сільгоспвідділ ЦК за рекомендацією нашого сектору науки і навчальних закладів, погодив кандидатуру Михайла Васильовича Зубця, в 1980 р. – на посаду заступника Міністра сільського господарства УРСР з питань аграрної політики, у 1984 р. – начальника Головного управління сільськогосподарської науки, пропаганди, впровадження науково-технічних досягнень і передового досвіду Міністерства сільського господарства УРСР, у 1986 р. – начальника Головного управління виробничої перевірки, пропаганди та впровадження науково-технічних досягнень і передового досвіду Держагропрому УРСР.

Після звільнення у вересні 1987 року з посади завідувача сектору ЦК, я повернувся на наукову роботу в Інститут землеробства, а з лютого – призначений заступником директора з наукової роботи, завідувачем відділення організації виробництва і земельних відносин, завідувачем відділу форм господарювання Інституту аграрної економіки УААН, якому в 2004 р. надано статус Національного наукового центру.

У 1990 р. Михайло Васильович захистив докторську дисертацію, а з організацією на базі Південного відділення ВАСГНІЛ і Главку науки Міністерства сільського господарства – Української академії аграрних наук (УААН) – обраний академіком УААН і її віце-президентом.

Після проголошення у 1990 р. державного суверенітету України і прийняття концепції переходу України до ринкової економіки, вчені економісти-аграрники здійснювали наукове обґрунтування трансформації аграрного сектору економіки України до ринкових умов господарювання.

Михайло Васильович Зубець приєднався до колективу, який проводив дослідження державного значення. Крім наукової роботи в галузі тваринництва, він долучився до наукової роботи з реформування аграрного сектору економіки України. Брав участь у підготовці проектів прийнятих Законів України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві України» (17.10.1990 р) та «Про селянське (фермерське) господарство» (20.12.1991 р.).

Взяв участь у підготовці «Рекомендацій по організації селянських (фермерських) господарств в Україні (у 2-х частинах) / П. Т. Саблук, В. Я. Месель-Веселяк, М. М. Федоров, М. В. Зубець, П. І. Гайдуцький [та ін.] ; за ред. П. Т. Саблука, В. Я. Месель-Веселяка. – К.: ІАЕ УААН, 1993. – 356 с.».

У 1996 р. Михайла Васильовича Зубця обрано президентом Української академії аграрних наук (УААН), якій з січня 2010 р. надано статус Національної академії аграрних наук України (НААН).

Пощастило мені працювати безпосередньо під керівництвом Михайла Васильовича на посаді головного вченого секретаря Президії УААН. Можу сказати, що він був вимогливим, але ніколи не принижував гідності підлеглих, знав справу, був висококваліфікованим вченим, державною людиною, однак не проявляв зверхності, підтримував ініціативу працівників. Усім би керівникам бути такими!

Михайло Васильович був талановитим організатором аграрної науки, приділяв однакову увагу всім напрямам аграрної науки, включаючи й економічну. За його участі та редакцією підготовлено монографію «Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / М. В. Зубець, П. Т. Саблук, В. Я. Месель-Веселяк, М. М. Федоров [та ін.]; за ред. М. В. Присяжнюка, М. В. Зубця, П. Т. Саблука, В. Я. Месель-Веселяка, М. М. Федорова. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2011. – 1008 с.». З його подання прогнозується виробництво зерна в Україні на перспективу до 2020 року в обсязі 80 млн тонн. У співавторстві з Михайлом Васильовичем я опублікував 60 наукових праць, з них 15 колективних монографій.

Михайло Васильович відзначався великою людяністю. У цьому я переконався особисто. Фірма, на якій працював мій син генеральним директором, одержала кредит для закупівлі персональних комп'ютерів. Однак, постачальник запропонував застарілу модель. Фірма відмовилася, вимагаючи поставки нової моделі, а тим часом, за згодою з банком, почала використовувати кошти для закупівлі інших товарів, щоб мати можливість розрахуватися з банком. З особистих мотивів і неприхильного ставлення до президента фірми, міністр внутрішніх справ наказав знайти на фірмі кримінал. Сина звинуватили у нецільовому використанні коштів, що не кваліфікується як кримінальний злочин. Проте, незважаючи на те, що фірма розрахувалася з банком за кредит, на сина відкрили карну справу, заарештували й помістили у слідчий ізолятор. Куди тільки я не звертався, але пояснень ніхто не хотів слухати. У цій ситуації міг допомогти лише Президент України Леонід Данилович Кучма. Я підготував лист з проханням до Президента про вирішення питання по закону, але ніхто не захотів передати мого листа. Знаючи мою біду, Михайло Васильович передав Президенту України мого листа та попросив справедливо вирішити це питання. Крім того, організував юридичну допомогу. Справа зрушилася в позитивну сторону. Сина звільнили, за що я щиро вдячний Михайлу Васильовичу.

7 квітня 2015 року виповнилося б 77 років від дня народження Михайла Васильовича Зубця. Світла пам'ять про нього – видатного вченого, організатора аграрної науки, порядну і доброзичливу людину назавжди залишиться в серцях учених-аграрників.

ВАГОМИЙ ВНЕСОК АКАДЕМІКА М. В. ЗУБЦЯ У РОЗВИТОК СУЧАСНИХ НАПРЯМІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ

М. С. МАНДИГРА, Б. Т. СТЕГНІЙ¹

*Відділення ветеринарної медицини Національної академії аграрних наук України
¹ННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини»*

Наукова та адміністративна діяльність академіка НААН Михайла Васильовича Зубця, одного з фундаторів та очільників аграрної науки нашої держави, непересічної та багатопланової особистості, ще довгі роки буде привертати увагу всіх, хто небайдужий до історії, сьогодення та перспектив наукового супроводу агропромислового виробництва в Україні. Михайлу Васильовичу, твариннику за покликанням і зооінженеру за фахом, завжди були зрозумілі та близькі питання ветеринарного забезпечення тваринництва, він високо

© М. С. Мандигра, Б. Т. Стегній, 2015